

Motion

1984/85:966

Anita Johansson m. fl.

Nämndemans juridiska ansvar m. m.

De politiskt valda nämndemännen vid våra domstolar utgör ett väsentligt inslag i demokratin. I olika sammanhang framhålls vad nämndemännens medverkan i rättsskipningen betyder för opartiskhet och rättrådighet. Men det finns enligt vår uppfattning brister som borde åtgärdas för att få demokratin mera fullständig.

Nämndemännens rättigheter och skyldigheter regleras i lag, och i domstolsverkets skrift Information till nämndeman vid tingsrätt kommenteras reglerna. Där beskrivs vad som gäller vid omröstning och möjligheten att framföra skiljaktig mening. Beträffande det sistnämnda påpekas att det är nämndemannens skyldighet att formulera avvikelsen. Eljest utformas den skriftliga domen av yrkesdomaren utan någon medverkan av nämndemännen.

Vid halvårsskiftet 1983 trädde förändrade regler i kraft som innebär individuell rösträtt och annat juridiskt ansvar för nämndemännen. Detta resulterade dock inte i någon nyordning beträffande domens avfattning. Lagmannen vid Stockholms tingsrätt framhöll också i sina kommentarer av den 7 juni 1983 att man inte skulle förändra "det nuvarande arbetssättet vid utformningen av den skriftliga domen. Den skall alltså utformas av yrkesdomaren ensam i enlighet med de domskäl som överenskommits vid överläggningen."

På olika sätt understryker man således nämndemannens juridiska ansvar för en skriftlig handling som vederbörande helt saknar insyn i. Det kanske gäller en dom som tillkommit efter långa diskussioner och svåra avväganden och som drastiskt ingriper i många människors liv. Detta är inte tillfredsställande.

Olika sätt kan tänkas som bättre överensstämmer med vad som gäller för medborgare med liknande förtroendeuppdrag i samhället. Man kan jämföra med en styrelse eller en kommunal nämnd. Där utses alltid protokollsjusterare. Dessa vidimerar att utformat protokoll överensstämmer med fattade beslut. Ett liknande förfaringssätt skulle kunna tillämpas även för domstol där nämndemän deltar. Det finns ju alltid en sekreterare i varje rättegång som kan utforma ett beslutsprotokoll för ändamålet, vilket blir justerat. En annan möjlighet är att samtliga domare inkl. nämndemännen undertecknar domen.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som
anförts i motionen beträffande dom i mål med nämndemannamed-
verkan.

Stockholm den 22 januari 1985

ANITA JOHANSSON (s)

HÅKAN STRÖMBERG (s)

AINA WESTIN (s)